

5. IN VOORGAANDE JAREN OPGEDANE ERVARING MET HET VANGEN VAN WADVOGELS

Op onze laatste bijeenkomst te Arnhem in september gaf Speek ons een zeer interessante uiteenzetting van de werkzaamheden in het in september j.l. gehouden vangkamp op Vlieland.

Naast het spectaculaire gebruik van het raketten-net werd en dat met een ietwat spectaculair tintje, uiteengezet hoe groots de Engelse gasten het vangen met nylon invliegnetten aanpakten. Om een en ander eens onder de aandacht van de lezers te brengen wil ik de ervaringen opgedaan door leden van de voormalige Contactgroep hier behandelen, uiteraard zonder afbreuk te willen doen aan het initiatief van de Engelse ringers.

Het idee een lange keten van netten uit te zetten een eind het wad op werd op initiatief van Taapken in augustus 1960 reeds door ons uitgevoerd.

Aan dikke bamboestokken en met behulp van een trap en een kist werden ongeveer 25 Japanse netten, dus met een totale lengte van $\pm$ 160 m op het Posthuiswad gezet.

Onderste lijn 1.50 m boven de grond. Te beginnen op het drassig wekje van Jan Cupido tegenover de hooiberg recht het wad op en een eind over het slenkje, dat stroomt vanaf de duiker van de 2e Kroonspolder. Getij en weer niet ongunstig.

Taapken en Mooijman bivakeerden dag- en nacht tegen de hooiberg, resultaat: het juiste aantal ben ik kwijt, maar het waren zo ongeveer 3 vogels.

In de Kroonspolder werden die zelfde tijd en op nagenoeg de zelfde wijze resultaten geboekt, die misschien beter te noemen waren. Door een paar ringers, waarbij o.a. A van Ree, werden een aantal lage nylonnetten gezet, her en der verspreid, waaronder de Nederlandse nylon-invliegnetten 0,8x18 m van ondergetekende doch ook een keten van Japanse netten bijna midden over de 2e Kroonspolder, de onderste lijn 1 m boven de grond.

De kleine steltlopers, die bij het hoog water van rond 23 uur de polder introkken zagen de hoge netten

altijd.

Tureluurs en scholeksters echter knalden met zo'n grote snelheid in de hoge netten dat ze er doorheen gingen en de netten in flarden veranderden en zo er al een eenzame scholekster of tureluur bleef hangen, was de klap zo aangekomen, dat het dagen duurde eer het beest weer vliegend de polder kon verlaten. Deze methode is door ons onbruikbaar bevonden en gestaakt. De lage netten, die alleen invallende of opvliegende vogels vangen, hadden veel betere resultaten.

Een soortgelijke proef gaf nog een nylonnet van Nederlands fabrikaat, 3 meter breed, 18 m lang. Met veel hulp van Bleumink, door ondergetekende opgezet aan lange dikke stokken en afgetuid.

We konden recht op onder de onderlijn doorlopen, bovenlijn dus ongeveer 4.50 m boven de grond. Er stond een zwakke wind die het net zachtjes deed gonzen. Het stellage had al vlug de naam van "wolkenkrabbernet".

Resultaat 1 tureluur in de onderste schap, die pas tegen zonsopgang vergenoeg van de dreun bekomen was, om weer op te vliegen.

In de Brabantse Biesbosch waar het terrein anders is, zijn door Verwater en ondergetekende soortgelijke proeven gedaan. De ervaringen waren gelijk als hierboven vermeld.

De conclusie is m.i. : hoge netten zonder achtergrond worden ook in het donker door de vogels gezien, diegene die er in geraken zijn onoplettende en misschien niet voor 100% volwaardige exemplaren.

Wanneer het weer van dien aard is, dat de netten niet gezien worden, wat bij donkere nacht, storm en regen het geval kan zijn is m.i. de methode af te keuren, omdat de vogels er met volle snelheid in vliegen.

Voor b.v. steenlopers is dit misschien geen bezwaar doch zeer zeker wel voor de grote steltlopers met hun lange en dus zwakkere lichaamsdelen.

Een scholekster van $\pm 1/2$ kg vliegt met een snelheid tussen 60 en 80 km/uur, dit is ± 20 sec. Door de elasticiteit van het netwerk is er wel geen ogenblik-

kelijke botsing doch hoe het netwerk ook doorge-
waaid is, de weg van de vertraging is slechts 1 me-
ter.

Vliegt de vogel met wind mee, dus in de holle kant
van het net, dan gaat de vertraging direct in.
Vliegt de vogel tegen de wind in, dus in de bolle
kant van het net, dan zal dit lichte en slechts ge-
ring oppervlakte hebbende draadwerk maar weinig
weerstand bieden tot het moment dat het weer strak
komt. De meesten van ons hebben toch al wel gezien
dat bij een zware vogel het net na het strak komen
niet meer dan 1 meter doorveert of uitrekt.

Aan de hand van voorgaande gegevens kunnen we de
kracht van deze vertraagde botsing berekenen als
trilling. (voor niet ingewijden zij vermeld, dat de-
ze formule voor de vertraging van een trilling ge-
bruikt wordt om b.v. de weerstand vast te stellen
die een in- en uitschietende veer telkens ondervindt)
Het spannende net werkt immers als een veer, de
weerstand loopt naar het eind steeds op en vindt
in het O-punt zijn maximum.

Om U de reeksen cijfers te besparen: de uitkomst is
maar liefst 20 kg.

Een hoog percentage ongelukken is m.i. onvermijde-
lijk. Alleen lage netten opgesteld voor invallende
of opvliegende vogels zijn onzichtbaar en geven een
zeer geringe kans op ongelukken. Er dient opgelet te
worden, dat geen vogels in het water komen te hangen.

Licht en Geluid.

Op de laatste bijeenkomst toonde Speek ons een ju-
weel van een bromkast en merkte zo ongeveer op:

"Het is gek maar het werkt".

Het heeft lang geduurd maar daar kunnen we het nu
dan toch wel over eens zijn, dat dit inderdaad het
geval is.

Nog goed herinner ik mij dat ik in 1960 het genoe-
gen had met Mooijman de eerste proef te nemen (mede-
delingenblad); we vingen reeds binnen 5 minuten een
bontje waarna Mooijman al rond dansend uitriep:

" 't werkt, 't werkt".

Zoals meestal met eerste proeven werd het al met al niet bepaald een daverend succes. M.i. was dit echter te wijten aan de lichte nachten en het betrekkelijk zwakke licht van de karbietlamp en fietslantaarn met batterij. Rondom de lichtbundel is dan altijd nog een grote, zwak verlichte cirkel die de vogels gelegenheid geeft de omgeving naast de sterke lichtkegel te zien. Dit was ons van het begin af bekend doch het was ons niet mogelijk een betere en dus dure lantaarn aan te schaffen. (alleen de onkosten gerekend, kostte elke op de wadden geringde vogel toch al f1.20)

Bij echte duisternis tijdens een enkele onweersbui werden onmiddellijk door Mooijman en Taapken een aantal vogels gevangen.

Een (goede) jachtopzichter in Brabant (afkomstig van Texel) vertelde jarenlang op Texel geleefd te hebben van de stroperij, hij ving o.a. zeer veel wilde eenden tijdens vliegende storm en regen op een gedeelte van het wad waar 20 cm water stond. Het materiaal was een zaklantaarn met platte 4.5 volt batterij (en natuurlijk een grote jutezak). Zo zijn er legio ervaringen ook van b.v. Taapken met Cupido.

Conclusie: alleen bij beestachtig slecht weer geen geluid nodig. In alle andere gevallen wel en hoe harder hoe beter. Apparaat aanzetten voor het bereiken van de vangplaatsen en niet tussentijds uitzetten.

De lichtbundel altijd scherp en strak, dus zonder randstralen. Bij stikdonker is een klein licht voldoende. Bij gewone lichte nachten wanneer je eigen uitgestoken hand nog zichtbaar is, is een zeer sterke lantaarn vereist. Dit kan zijn een lantaarn zoals Speek toonde of een autokoplamp met accu. En natuurlijk ook, zoals in een verslag van Mooijmans over een Amerikaans natuurreservaat, een lichtagregaat met spotlights.

Tenslotte nog iets over de bromkast, in plaats van het vernuftige door A. van Ree gekonstrueerde apparaat is ook een bromfiets claxon goed bruikbaar. Het dingetje heeft een diam. van 4 cm en is 12 cm

lang. Te koop in elke bromfietszaak.
Het wordt alleen gebruikt op nozembrommers.
Naar eigen inzicht kan het ding waarin de 1.5 volt
batterij zit ingebouwd, worden omgebouwd.
B.v. kan het achterste stuk geheel worden afgezaagd.
Het mechanisme wordt dan losjes op de bodem van een
1/2 ltr conservenblik gemonteerd. Dit om het geluid
te vergroten en enigszins te richten.
Bevestig dit lichte apparaat aan een riempje voor de
buik. Stop de batterij in de broekzak met de draden
binnendoor naar het apparaat.
Met 3 volt brult het op z'n hardst, gebruik b.v. een
gebruikte platte 4.5 volt batterij.
Voor wat betreft het legnet: bij een zwakke lantaarn
is een langere stok nodig als bij een sterke.
Zilvermeeuwen kan men met de hand pakken en voor het
gemak kan men zelfs de meeuw gewoon laten staan en
een ring rond de poot knijpen.

Hub.J.J.Oome

Made

Naschrift VT.

De grote ervaring van de Wash Wader Ringing
Group uit Engeland (1000 steltlopers in 2 weekenden),
van het Vogelringstation "Braakman" en van de laat-
ste vang-expeditie op Vlieland spreken van zéér
weinig ongelukken. Op Vlieland vlogen alle 115 vo-
gels goed weg.
De nieuwe "brommer" van het VT, geconstrueerd door
A van Ree bevat een bromfietsclaxon met daarnaast
een 2-transistor luidspreker vibrator.
Misschien is één bromfietsclaxon alleen ook vol-
doende, wellicht is een combinatie van 2 claxons ook
goed.